

Оксана Герасімова
(Хмельницький)

УДК 81'25'373:811.111:811.161.2

АДЕКВАТНІСТЬ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ ТА ІДІОМАТИЧНИХ ВИРАЗІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ

Статтю присвячено особливостям перекладу фразеологічних одиниць та ідіоматичних виразів з англійської на українську мову на основі аналізу статей сучасних періодичних видань, матеріалів художніх творів англійськомовних письменників та лексикографічних джерел. Під час дослідження було з'ясовано, що фразеологічні одиниці та ідіоми порівняно широко використовуються в усному і писемному мовленні (публіцистичних текстах, художніх творах), але, незважаючи на це, їхні структурно-семантичні особливості є недостатньо вивченими. Автором досліджено джерела походження фразеологізмів у сучасній англійській мові, подано їхню класифікацію з погляду семантичної злитості їхніх компонентів, а також визначено різні перекладацькі прийоми в перекладі публіцистичних матеріалів та художніх текстів. У процесі дослідження було вивчено, проаналізовано наукову літературу, статті, реферати з вищезазначеної теми, а також художні твори англійськомовних письменників.

Ключові слова: фразеологія, ідіоми, фразеологічні одиниці, структурно-семантичні особливості, класифікація, основні способи перекладу.

Постановка проблеми. Фразеологічні одиниці (ФО), безсумнівно, відіграють важливу роль у формуванні стилю твору. Вони значною мірою впливають на сприйняття тексту читачем, створюючи складну систему прямих і переносних значень, образів, асоціацій тощо.

Переклад фразеологічних одиниць являє собою одну з найбільш складних і цікавих проблем, що розробляються в рамках сучасної теорії перекладу. Труднощі перекладу ФО, пояснюються складністю їх семантичної структури. Фразеологізми – це своєрідні «мікротексти», які вбирають в себе різноманітну інформацію про об'єкти реальної дійсності. Вони не лише називають предмети реальності, але, і передають емоційне відношення до предмета промови.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема перекладу ФО досить повно розглянута у роботах В. Виноградова, В. Комісарова. Такі науковці як Н. Шанський, А. Кунін, Л. Сміт, Н. Амосова, широко досліджували питання класифікації ФО. Проблемою визначення поняття ФО займалися Ш. Баллі, А. Кунін, В. Телія, В. Гак.

Мета статті - дослідити походження фразеологічних одиниць, визначити їхню класифікацію, звернути увагу на національну своєрідність компаративних фразеологізмів у англійській та засоби їхньої передачі українською мовою.

Виклад основного матеріалу дослідження. Кожна високорозвинена мова є засобом достатньо могутнім для того, щоб передати зміст, виражений іншою мовою. При цьому стилістичні засоби мови, на яку перекладають, служать не для копіювання формальних особливостей мови оригіналу, а для передачі стилістичних функцій, які виконуються елементами оригіналу – часто при всій їх формальній відмінності. [4, ст. 215]

Фразеологія – надзвичайно складне явище, вивчення якого потребує свого методу дослідження, а також використання даних інших наук: лексикології, граматики, стилістики, фонетики, історії мови, історії, філософії, логіки і країнознавства. [1, ст. 4]

Фразеологія – це скарбниця мови. У фразеологізмах знаходить відображення історія народу, своєрідність його культури та побуту. Фразеологізми часто носять яскраво національний характер. Поряд з чисто національними фразеологізмами в англійській фразеології є багато інтернаціональних фразеологізмів. [1, ст. 4]

Фразеологія як наука продовжує розвиватися і привертати увагу все ширшого кола дослідників. Постають нові проблеми, уточнюються або ж по-новому висвітлюються питання, що досліджувалися досі. Серед мовознавців немає однастайності щодо визначення центральної одиниці предмета, його природи, значення тощо. Деякі аспекти залишаються недостатньо вивченими, як, наприклад: зіставне дослідження фразеології, фразоутворення, фразеологія і контекст, перекладознавчі рівні фразеології. Наукові досягнення у сфері фразеології окремих мов

дають підставу увиразнювати у ній наявність різних універсалій, а звідси постає можливість виділити явища загальної фразеології. Таким чином, все це – складові фразеології не лише як науки, але й як навчальної дисципліни. [1, ст. 5]

Фразеологія як наука сформувалася порівняно недавно. Йдеться про самостійний розділ мовознавства. Кілька десятиліть тому були опрацьовані основні засади фразеології, що дало можливість відокремити її від лексикології, стилістики та синтаксису. Посутня роль у вивченні фразеологізмів і в цілому стійких словосполучень належить лексикографічній практиці, що охоплює досить великий відрізок у часовому плані. Стійкі словосполучення привертали увагу дослідників з давніх давен.

Першопрохідцями тут по праву можна назвати лексикографів, які вивчали мовні скарби різних народів. Вони ставили перед собою мету зібрати і зберегти для майбутніх поколінь народні перлини: прислів'я, приказки, максими, влучні образні вирази тощо; чітко визначити й пояснити їхнє значення (зі стилістичних міркувань); вказати на джерело виникнення і т. д. [1, ст. 7]

Класифікація фразеологізмів з точки зору семантичної злитості їх компонентів належить академіку В.В. Виноградову. Як відомо, фразеологізми виникають з вільного поєднання слів, яке вживаються в переносному значенні. Поступово переносність забувається, стирається, і поєднання стає стійким. В залежності від того, наскільки стираються номінативні значення компонентів фразеологізму, наскільки сильно в них переносне значення, В.В.Виноградов і ділить їх на три типи: «фразеологічні зрощення, фразеологічні єдності і фразеологічні сполучення». Розглянемо ж ці типи фразеологічних одиниць з точки зору сучасної англійської мови. [2, ст. 146]

Фразеологічні зрощення, або ідіоми – це абсолютно неподільні, нерозкладні стійкі поєднання, загальне значення яких не залежить від значення складових їх слів: *send smb. to Coventry* – бойкотувати кого-небудь, припинити спілкування з ким-небудь; *at bay* – загнаний, в безвихідному становищі; *be at smb.'s beck and call* – бути завжди готовим до послуг; *to rain cats and dogs* – лити як з відра (про дощ). [2, ст. 148]

Фразеологічні єдності – це такі стійкі поєднання слів, в яких за наявності загального переносного значення чітко зберігаються ознаки семантичної роздільності компонентів: *to let the cat out of the bag* – видати секрет; *to burn bridges* – спалювати мости; *to have other fish to fry* – мати справи важливіші; *to throw dust into smb.'s eyes* – заговорювати зуби; *to put a spoke in smb.'s wheel* – вставляти палиці в колеса. [2, ст. 149]

Фразеологічні сполучення – це усталені звороти, до складу яких входять слова і з вільним, і з фразеологічно пов'язаним значенням: *a bosom friend* – щирий друг, *a pitched battle* – запекла сутичка, *(to have) a narrow escape* – врятуватися дивом, *to frown one's eyebrows* – насупивши брови, *Adam's apple* – адамове яблуко, *a Sisylean labor* – сізіфову працю, *to pay attention to smb.* – звернути на когось увагу, і т.д. [2, ст. 150]

На відміну від фразеологічних зрощень і фразеологічних єдностей, що володіють цілісним нерозкладним значенням, «фразеологічні сполучення характеризуються смисловою цілісністю». В цьому відношенні вони зближуються з вільними словосполученнями.

Джерела походження фразеологізмів в сучасній англійській мові дуже різноманітні. За походженням англійські фразеологізми можна розділити на два класи: суто англійські ФО та запозичені ФО. Запозичені фразеологізми в свою чергу розділяються на міжмовні та внутрішньомовні. В особливу групу виділяють запозичення в іншомовній формі.

Таким чином, можна виділити чотири групи:

- 1) суто англійські ФО;
- 2) міжмовні запозичення, тобто ФО, запозичені з іноземних мов шляхом того, чи іншого виду перекладу;
- 3) внутрішньомовні запозичення, тобто ФО, запозичені із американського варіанта англійської мови;
- 4) ФО, запозичені в іншомовній формі. [5, ст. 110]

Фразеологізми в англійській мові здебільшого являються суто англійськими зворотами, автори котрих невідомі: *bite off more than one can chew* – «взяти в рот більше, ніж можеш проковтнути», *have a bee in one's bonnet* – носитися з якоюсь ідеєю; *pay through the nose* – платити шалені гроші, та багато інших.

Суто англійські фразеологізми пов'язані з традиціями, звичаями та повір'ями англійського народу, а також із реаліями, легендами, історичними фактами. [4, ст. 251]

1. Фразеологічні одиниці, які відображають традиції і звичаї англійського народу: *good wine needs no bush* – «хороше вино не потребує ярлика»; *хороший товар сам себе хвалить* (за старим звичаєм, трактирщики вивішували гілки плюща в знак того, що в прдажу є вино).

2. Фразеологічні одиниці, пов'язані з англійськими реаліями: *blue stocking* (презир.) – *синя панчоха* («зібранням синіх панчох» назвав в Англії 111 голандський адмірал Босковен один з літературних салонів середини XVIII ст. в Лондоні, оскільки вчений Бенджамін Спеллінгфліт з'явився в цьому салоні в синіх панчохах); *carry coals to Newcastle* – «возити вуголь в Ньюкасл» (тобто возити щось туди, де цього і так достньо).

3. Фразеологічні одиниці, пов'язані з іменами англійських письменників, вчених, королів та ін.: *according to Cocker* – «як за Кокером», *правильно, точно, за всіма правилами* (Є. Кокер, 1631 -1675, автор англійського підручника арифметики, широко розповсюдженого в XVII ст.); *a Sally Lunn* – *солодка булочка* (по імені жінки-кондитера кінця XVIII ст.); *a Sherlock Holmes* – *Шерлок Холмс, сищик-любитель*.

4. Фразеологічні одиниці, пов'язані з повір'ями: *a black sheep* – *паршива вівця, позор в сім'ї* (за старим повір'ям, чорна вівця відмічена печаттю диявола); *lick into shape* – *придавати форму, вид; зробити людину з когось; відпрацьовувати* (твір і т.д.).

5. Фразеологічні одиниці, пов'язані з астрологією: *be born under a lucky star* – *народитись під щасливою зіркою*; *be born under an unlucky star* – *народитись під нещасною зіркою*.

6. Фразеологічні одиниці, взяті із казок та байок: *Fortunatus's purse* – *невичерпний гаманець* (Fortunatus – казковий персонаж); *the whole bag of tricks* – *весь арсенал хитрощів, фокусів*.

7. Фразеологічні одиниці, пов'язані з карикатурами: *drop the pilot* – *відмовитись від розумного та відданого радника* (вираз виник в зв'язку з розміщеною в англійському гумористичному журналі «Punch» в 1890 г. карикатурою на відставку Бісмарка за вимогою Вільгельма II).

8. Фразеологічні одиниці, пов'язані з легендами: *halcyon days* – *спокійні, мирні дні, спокійний час* (halcyon – зимородок; за давньою легендою, зимородок виводить пташенят в гнізді, яке плаває в морі, в період зимнього сонцестояння, і в цей період, біля двох тижнів, море буває зовсім спокійним); *have kissed the Blarney stone* – *бути підлесником*.

9. Фразеологізми, пов'язані з історичними фактами: *as well be hanged (або hung) for a sheep as a lamb* – *якщо судилося бути повішаним за вівцю, то чого б не вкрасти і ягняти за одно* (відголосок старого англійського закону, згідно якому крадіжка вівці каралась смертною карою через повішання).

10. Шекспіризми: *the be-all and end-all* («Macbeth») – *те, що заповнює життя, все в житті*; *eat somebody out of house and home* («King Henry IV») – *розорити людину, живучи за його рахунок*.

11. Інші літературні джерела фразеологічних одиниць. Джефрі Чосер: *murder will out* – *шла в мішку не сховати*; *through thick and thin* – *рішуче, стійко, не дивлячись ні на які переешкоди*. Джонатан Свіфт: *quarrel with one's bread and butter* – *кинути заняття, яке дає засоби для існування*; *rain cats and dogs*; Вальтер Скот: *beard the lion in his den* – *напасти на небезпечного ворога в його особистому домі* («Marmion»); *a foeman worthy of smb.'s steel* – *вартий супротивник, суперник* («The Lady of the Lake»).

12. Біблеїзми: *at the eleventh hour* – *в останню мить*; *can the leopard change his spots?* – «чи може барс змінити свою плямисту шкуру?» (под. *горбатого могила виправить*); *a wolf in sheep's clothing* – *вовк в овечій шкурі* та ін.

13. Фразеологічні одиниці американського походження: *bark up the wrong tree* – *гавкати на дерево, на якому немає здобичі, напасти на фальшивий слід, помилитися, звернутись не за адресою*; *cut no ice* – *не мати впливу, значення*; *do one's level best* – *зробити все можливе*; *face the music* – *стійко переносити неприємності; їсти кашу*; *a/the green light* – *зелена вулиця, свобода дій*;

14. XIX ст. А. Лінкольн: *swap horses while crossing a stream* – *менять коней під час переправи*, тобто здійснювати важливі зміни в несподіваний час (із виступу Лінкольна після обрання його президентом США («Reply to National Union League»)).

15. XX ст: Джек Лондон: *the call of the wild* – *зов природи*; *the iron heel* – «залізна п'ята», імперіалізм (за назвою роману). Теодор Рузвельт (президент США): *the big stick* – *політика великого дрючка, політика сили* (в письмі 1900 г. та пізніше в численних виступах). [4, ст. 262]

16. Фразеологізми, запозичені в іншомовній формі: *ad hoc* – *для даного випадку*; *bel esprit* – *гостра на язик людина*; *bon ton* – *хороший тон, вихованість*; *coup d'etat* – *державний переворот*; *qui pro quo* – *непорозуміння*. [4, ст. 268]

Перекладу фразеологізмів також приділяється багато уваги в теоретичних роботах, в кожному посібнику з перекладу, особливо з перекладу художньої, публіцистичної, суспільно-політичної літератури, в багатьох публікаціях з теорії фразеології та порівняльній лінгвістиці.

В «шкалі того, що не перекладається» або «важко перекладається» фразеологізми займають чи не перше місце: «неперекладність» фразеології відмічається усіма спеціалістами в числі характерних ознак стійких одиниць; з труднощами перекладу ФО на кожному кроці зустрічається перекладач-практик; на ній шанобливо зупиняється теоретик перекладу. [3, ст. 179]

Для досягнення максимальної адекватності при перекладі фразеологізмів з англійської мови на українську перекладач повинен вміти скористатися різними «способами перекладу».

Фразеологічний переклад передбачає використання в тексті перекладу стійких одиниць різного ступеня близькості між одиницею іноземної мови і відповідної одиницею перекладного мови – від повного і абсолютного еквівалента до приблизно фразеологічної відповідності.

Фразеологічний еквівалент – це фразеологізм однієї мови, що за всіма показниками рівноцінний одиниці перекладу, наприклад: *почивати на лаврах* – *rest on one's laurels*; *грати з вогнем* – *to play with fire*; *час настав (пробив)* – *one's hour has struck*; *немає диму без вогню* – *there is no smoke without fire*; *працьовитий як бджола* – *busy as a bee*. [3, ст. 189]

Нефразеологічний переклад передає дану фразеологічну одиницю за допомогою лексичних, а не фразеологічних засобів. До нього зазвичай вдаються при відсутності фразеологічних еквівалентів або варіантів. Такий переклад не є абсолютно повноцінним: завжди є деякі втрати (образність, експресивність, конотації, відтінки значень).

•**Еквівалент**, тобто наявний в українській та російській мовах адекватний фразеологічний зворот, що збігається з англійським зворотом за змістом, і за образної основи, наприклад: *as cold as ice* – *холодний як лід*; *Aegean stable (s)* – *авгієві стайні*; *the salt of the earth* – *сіль землі*; *swallow the pill* – *проковтнути (гірку) пілюлю*.

•**Аналог**, тобто такий стійкий зворот, який за значенням адекватний англійській, але за образною основою відрізняється від неї повністю або частково. Наприклад: *a drop in the bucket* – *крапля в морі*; *a fly in the ointment* – *ложка дьогтю в бочці меду*; *it is raining cats and dogs* – *лє, як з відра*.

•**Описовий переклад**, тобто переклад шляхом передачі змісту англійського звороту вільним словосполученням. Описовий переклад застосовується тоді, коли в мові відсутні еквіваленти та аналоги, наприклад: *to rob Peter to pay Paul* – *віддати одні борги зробивши нові (взяти в одного, щоб віддати іншому)*; *to burn the candle on both ends* – *працювати з раннього ранку і до пізнього вечора*.

•**Антонімічний переклад**, тобто передача негативного значення за допомогою стверджувальної конструкції або навпаки, наприклад: *to keep one's head* – *не втрачати голови*; *to keep one's head above water* – *не влізати в борги*; *to keep one's pecker up* – *не падати духом*.

•**Калькування** застосовується в тих випадках, коли перекладач хоче виділити образну основу фразеологізму, або коли англійський зворот не може бути перекладений за допомогою інших видів перекладу, наприклад: *the moon is not seen when the sun shines (прислів'я)* – *коли світить сонце, місяця не видно*.

•**Комбінований переклад** застосовується в тих випадках, коли український або російський аналог не повністю передає значення англійського фразеологізму або ж має інший специфічний колорит місця й часу, то дається калькований переклад, а потім іде описовий переклад і російський аналог для порівняння, наприклад: *to carry coals to Newcastle* – *возити*

вугілля в Ньюкасл, тобто возити що-небудь туди, де цього і так достатньо. [3, ст. 193]

Висновки дослідження. Для адекватного перекладу фразеологічної одиниці перекладачеві необхідно враховувати і по можливості повністю передати всі її компоненти, а саме: образний, наочний, емоційний, стилістичний і національно-етнічний. Найбільші труднощі для перекладу становлять англійські фразеологічні одиниці, що не мають еквівалентів в українській мові. Для їх передачі використовуються прийоми лексичного, дослівного і описового перекладу. При цьому перекладач повинен намагатися за можливості зберегти образний характер вихідної одиниці. Отже, існують такі способи перекладу фразеологічних одиниць: переклад фразеологічним еквівалентом, фразеологічним аналогом, описовим перекладом, контекстуальними замінами та калькуванням, але найкращим способом перекладу образної фразеології, без сумніву, є використання відповідного фразеологізму в рідній мові. Застосування цього способу перекладу забезпечує не тільки передачу змісту, але й відтворення образності та експресивності англійського виразу. **Перспективи подальших наукових розвідок.** Дослідження способів перекладу фразеологічних одиниць та ідіоматичних виразів та розробка практичних рекомендацій щодо їхньої передачі українською мовою.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баран Я.А., Зимомря М.І., Білоус О.М., Зимомря І.М. Фразеологія: знакові величини: [навч. посібник для студентів факультетів іноземних мов] / – Вінниця: Нова Книга, 2008. – 256 с.
2. Виноградов В.В. Лексикология и лексикография: Избранные труды/ В.В Виноградов - М.: Наука, 1977. – 312с.
3. Влахов С., Флорин С. Непереводимое в переводе/ под ред. Вл. Россельса. - М.: Международные отношения, 1980. – 342с.
4. Кунин А.В. Курс фразеологии современного английского языка: учебное пособие для институтов и факультетов иностранных языков/ А.В. Кунин. - 3-е изд. - Дубна: Феникс +, 2005. – 488с.
5. Федоров А.В. Основы общей теории перевода (лингвистические проблемы): Для институтов и факультетов иностр. языков. Учеб. пособие. – 5-е изд. – СПб.: Филологический факультет СПбГУ; М.: ООО «Издательский Дом «ФИЛОЛОГИЯ ТРИ»», 2002. – 416 с.

Герасимова О. Адекватность перевода фразеологических единиц и идиоматических выражений с английского на украинский язык.

Данная статья посвящена особенностям перевода фразеологических единиц и идиоматических выражений с английского на украинский язык на основе анализа статей современных периодических изданий, материалов художественных произведений англоязычных писателей и лексикографических источников. В ходе работы было определено, что фразеологические единицы и идиомы сравнительно широко используются в устной и письменной речи (публицистических текстах, художественных произведениях), но несмотря на это их структурно-семантические особенности еще недостаточно изучены. В работе автор статьи выяснил основные источники происхождения фразеологизмов в современном английском языке, подал их классификацию с точки зрения семантической слитности их компонентов, а также совершил попытку проанализировать целесообразность использования разных перекладаческих приемов, оценить степень сохранения экспрессивности и образности оригинала в переводе. В ходе работы было изследовано, проанализировано научную литературу, статьи, рефераты из вышеупомянутой темы, а также художественные произведения англоязычных писателей.

Ключевые слова: *фразеология, идиомы, фразеологические единицы, структурно-семантические особенности, классификация, основные способы перевода.*

Herasimova O. Adequacy of Translation of Phraseological Units and Idiomatic Expressions from English into Ukrainian.

The current article examines the peculiarities of translation of phraseological units and idiomatic expressions from English into Ukrainian on the basis of the analysis of the newspaper articles, belles-lettres texts and lexicographical sources. In the course of investigation it was ascertained that the phraseological units and idiomatic expressions are widely used in oral and written speech but notwithstanding this, their structurally-semantic peculiarities were studied not enough. The author has investigated the main sources of the origin of phraseological units in Modern English, presented their semantic classification from the point of view of their semantic linking as well as has determined different ways of their translation in newspaper

articles and belles-lettres texts. Within the research, the articles, summaries and belles-lettres texts on the current topic were studied.

Key words: *phraseology, idioms, phraseological units, structurally-semantic peculiarities, classification, basic ways of translation.*

Олег Деменчук
(Рівне)

УДК 81'372

КОГНІТИВНА МОДЕЛЬ СЕМАНТИЧНОЇ ДЕРИВАЦІЇ ПЕРЦЕПТИВНИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ (на матеріалі англійської, польської та української мов)

У статті обґрунтовуються когнітивні засади фразеологічної перцептивної номінації та описується когнітивна модель семантичної деривації перцептивних фразеологізмів в англійській, польській та українській мовах. З'ясовуються особливості семантичного потенціалу перцептивних фразеологізмів та визначається динаміка розвитку їхньої семантичної парадигми. Розширення семантичного потенціалу перцептивних фразеологізмів розглядається в аспекті базових когнітивних стратегій (basic cognitive abilities), основу яких становлять перцептивні стратегії (виокремлення, виділення, фокусування уваги і т. ін.) та власне когнітивних стратегій (прототипна категоризація, порівняння, абстрагування і т. ін.). З'ясовуються особливості реалізації когнітивної (фреймової) моделі семантичної деривації фразеологічних перцептивів в англійській, польській та українській мовах. Встановлюються подібності та відмінності в способі і характері концептуалізації перцептивної ситуації, відображеної в семантиці фразеологічних перцептивів зіставлюваних мов.

Ключові слова: *перцептивна лексика, фразеологічна одиниця, семантична деривація, концептуальна схема, фрейм, когнітивна модель, семіозис.*

Постановка проблеми. Перцептивні номінації були об'єктом численних досліджень у мовознавстві. Загальну орієнтацію цих досліджень можна охарактеризувати як таку, що спрямована виключно на семантику перцептивних назв, які позначають феномени чуттєвого сприйняття (О. М. Григор'єва, А. Х. Мерзлякова, І. Г. Рузін). При цьому часто ігнорувалась або взагалі не бралася до уваги ідея загального перцептивного семіозису, в основі якого, як вважається, лежить єдиний семантичний механізм, що забезпечує та координує перцептивну номінацію.

Поступова зміна пріоритетів у бік аналізу ментальних і мовленнєвих процесів проголошує когнітивно орієнтований напрям лінгвістики чуттєвого сприйняття, основним завданням якої стає з'ясування гносеологічної природи перцептивної номінації, концептуальне моделювання семантики перцептивної лексики, розкриття механізмів розширення її семантичної структури тощо.

Концептуальне моделювання семантики перцептивної лексики доцільно розробляти на матеріалі декількох мов, оскільки виокремлення когнітивної моделі мови досить часто спирається на природні та універсальні поняття, які мають виявлятися в багатьох (якщо не у всіх) мовах світу, попри їх генетичну та культурну відмінність [4].

Мета розвідки — обґрунтувати когнітивні засади фразеологічної перцептивної номінації та описати когнітивну модель семантичної деривації перцептивних фразеологізмів в англійській, польській та українській мовах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Одним із постулатів когнітивної лінгвістики є твердження про те, що три основні складники людської когніції — сприйняття, мислення та мова — нерозривно пов'язані між собою, утворюючи єдиний когнітивний континуум. Стверджується, що дійсність проектується в семантику природної мови внаслідок взаємодії людини з довкіллям [10, с. 28]. Розширена характеристика такої взаємодії може бути представлена в аспекті базових когнітивних стратегій (basic cognitive abilities), основу яких становлять перцептивні стратегії (виокремлення, виділення, фокусування уваги і т. ін.) та власне